KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian: Dzieje starożytnej Grecji (klasa 1 liceum)

Grupa A

1. (1 pkt) **B**

2. (1 pkt) **D**

3. (1 pkt) **B**

4. (1 pkt) **A**

5. (4 pkt) **1. P; 2. F; 3. F; 4. F** — po 1 pkt za zdanie

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Demokracja ateńska za Peryklesa opierała się na bezpośrednim udziale obywateli w rządach. Ekklezja (zgromadzenie ludowe) uchwalała prawa i decydowała o wojnie; bule (rada 500) przygotowywała obrady; heliaja (sąd ludowy) rozstrzygała spory. Pełnoprawnym obywatelem był wolny mężczyzna urodzony z ateńskich rodziców. System wykluczał kobiety, metojków i niewolników stanowiących większość mieszkańców.
Punktacja: 1 pkt za opis organów władzy (ekklezja, bule, heliaja). 1 pkt za definicję obywatela (wolny mężczyzna urodzony z ateńskich rodziców). 1 pkt za wskazanie ograniczeń (wykluczenie kobiet, metojków, niewolników). 3 pkt.

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Ateny były demokracją bezpośrednią: o sprawach państwa decydowało zgromadzenie obywateli, a gospodarka opierała się na handlu i rzemiośle, co sprzyjało rozwojowi kultury. Sparta była oligarchią o ustroju wojskowym: władzę sprawowali dwaj królowie, gerusia i eforowie, wychowanie chłopców opierało się na agoge, a pracę na roli wykonywali helocji. W odróżnieniem od otwartych na handel i wpływy Aten Sparta była społeczeństwem zamkniętym i nastawionym na wojnę.
Punktacja: 1 pkt – charakterystyka Aten (ustrój: demokracja bezpośrednia, zgromadzenie ludowe; rozwój handlu i kultury). 1 pkt – charakterystyka Sparty (ustrój: oligarchia, dwaj królowie, gerusia i eforowie; agoge, ustrój wojskowy, helocji). 1 pkt – porównanie (np. demokracja i otwartość Aten a zamknięta, wojskowa oligarchia Sparty). Razem 3 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Najwyższym organem władzy w Atenach było zgromadzenie ludowe (ekklesia), na którym obywatele bezpośrednio głosowali nad ustawami i decyzjami politycznymi. Sprawy przygotowywała rada pięciuset (bule), losowana spośród obywateli, a sądownictwo sprawowała heliaja - sąd ludowy złożony z obywateli wyłanianych losowo. Za pełnienie urzędów wprowadzono diety, co umożliwiało udział w życiu publicznym również uboższym obywatelom. Demokracja ta miała jednak wyraźne ograniczenia: prawa polityczne posiadali wyłącznie dorośli mężczyźni będący pełnoprawnymi obywatelami ateńskimi, natomiast kobiety, niewolnicy oraz metojkowie (cudzoziemcy zamieszkujący Ateny) byli z życia politycznego całkowicie wykluczeni, mimo że stanowili znaczną część mieszkańców miasta.

Grupa B

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **D**

3. (1 pkt) **D**

4. (1 pkt) **A**

5. (4 pkt) **1. F; 2. F; 3. P; 4. P** — po 1 pkt za zdanie

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wojna peloponeska wynikała z rywalizacji o hegemonię w świecie greckim między ateńskim Związkiem Morskim a Związkiem Peloponeskim pod przywództwem Sparty. Długotrwały konflikt, którego przebieg dodatkowo pogorszyła epidemia w oblężonych Atenach, zakończył się klęską Aten i utratą przez nie pozycji hegemona. Wojna trwale osłabiła wszystkie greckie polis, co ułatwiło w kolejnym stuleciu podbój Grecji przez Filipa II Macedońskiego.
Punktacja: Wskazanie przyczyny (rywalizacja o hegemonię w Grecji między Związkiem Morskim ateńskim a Związkiem Peloponeskim spartańskim) – 1 pkt. Wskazanie przebiegu (długotrwały konflikt, epidemia w Atenach, ostateczna klęska Aten) – 1 pkt. Wskazanie skutków (koniec dominacji Aten, osłabienie całej Grecji, ułatwienie później podboju przez Macedonię) – 1 pkt. Łącznie 3 pkt.

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Bitwa pod Maratonem rozegrała się w 490 p.n.e. podczas I wyprawy perskiej Dariusza I, który zamierzał podporządkować Grecję imperium perskiemu. Ateńczycy i Platejczycy pod wodzą Miltiadesa pokonali znacznie liczniejszych Persów, stosując atak na skrzydłach. Zwycięstwo miało ogromne znaczenie symboliczne: powstrzymało perską ekspansję, potwierdziło, że można pokonać Persów, oraz znacznie wzmocniło pozycję i prestiż Aten. Stało się też fundamentem greckiej tożsamości — dowodem na to, że Grecy potrafią bronić swojej wolności.
Punktacja: (1) Kontekst: I wyprawa perska Dariusza I — zagrożenie podporządkowania Grecji Persji (1 pkt). (2) Przebieg: zwycięstwo ateńsko-platejskie nad liczniejszymi Persami; rola Miltiadesa (1 pkt). (3) Znaczenie: umocnienie poczucia wspólnoty greckiej, wzrost prestiżu Aten, wiara w możliwość pokonania Persji (1 pkt). Maks. 3 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Ateńska demokracja czasów Peryklesa (461–429 p.n.e.) opierała się na powszechnym zgromadzeniu wolnych obywateli (ekklezja) zbierającym się 40 razy w roku, Radzie Pięciuset wybieranej losem, misthoforia (diety za pełnienie funkcji) umożliwiającej udział biednych. Ograniczenia: prawo głosu mieli tylko mężczyźni — pełni obywatele z ateńskiego ojca i matki. Kobiety, cudzoziemcy (metojkowie) i niewolnicy (ok. 1/3 populacji) byli pozbawieni praw politycznych. Mimo ograniczeń demokracja ateńska stała się wzorem dla europejskiej myśli politycznej.
Punktacja: 1 pkt: elementy demokracji (ekklezja — zgromadzenie obywateli, losowanie urzędów, Rada 500, diety dla biednych — misthoforia); 1 pkt: ograniczenia — kobiety, metojkowie, niewolnicy pozbawieni praw obywatelskich; 1 pkt: znaczenie jako wzoru dla późniejszej myśli politycznej. Łącznie 3 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 17 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	16–17 pkt
dobry (4)	13–15 pkt
dostateczny (3)	9–12 pkt
dopuszczający (2)	6–8 pkt
niedostateczny (1)	0–5 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/historia/starozytna-grecja**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.